



## KARTA DYSKUSJI DO FILMU: „Poprawność polityczna”



### CELE DYSKUSJI

- » Zdefiniowanie poprawności politycznej i przyjęcie się jej celom
- » Wymiana spostrzeżeń na temat skutków poprawności politycznej lub jej braku
- » Refleksja nad krytyką poprawności politycznej.



### LINK DO FILMU:

<https://youtu.be/MWhtqg8KXF8>  
czas trwania 5:01 min, film w języku polskim



### PAMIĘTAJ:

jako osoba prowadząca możesz zdecydować, które pytania zaproponowane poniżej wybierzesz do dyskusji i w którym momencie dyskusji one padną (nie musisz trzymać się zaproponowanego porządku). Czuwaj nad tym, aby w trakcie dyskusji osoby uczestniczące nie oceniały siebie nawzajem, wypowiadały się w sposób osobisty, nie przerywały sobie. Nie ma dobrych i złych odpowiedzi na pytania w dyskusji – są różne perspektywy patrzenia na ten sam temat. Na zakończenie zarezerwuj sobie kilka minut, aby podsumować dyskusję, zebrać najważniejsze wnioski, odnieść się do celów, zamknąć dyskusję i podziękować osobom uczestniczącym za obecność i aktywność.



### INFORMACJE O FILMIE

Film jest częścią serii „Nowe narracje o świecie”, która powstała w celu stworzenia alternatywy dla dominujących w polskiej przestrzeni publicznej narracji kolonialnych i europocentrycznych. Dowiedz się więcej o projekcie na stronie: [www.pah.org.pl/projekt\\_narracje](http://www.pah.org.pl/projekt_narracje).



### PRZY JAKICH TEMATACH MOŻESZ WYKORZYSTAĆ TEN FILM I KARTĘ DYSKUSJI?

Poprawność polityczna, wolność słowa, demokracja, zmiany w języku, mniejszości, różnorodność, dyskryminacja, język równościowy, język włączający.



### CO OSOBA PROWADZĄCA POWINNA WIEDZIEĆ PRZED PROJEKCJĄ FILMU?

Termin „poprawność polityczna” odnosi się do dawnego znaczenia przymiotnika „polityczny”, czyli „dobrze wychowany”, „zgodny z zasadami dobrego wychowania”. Jest to sposób, w jaki postępujemy się językiem w komunikacji publicznej po to, aby poprawić jej jakość i mówić o innych osobach z szacunkiem i empatią. To mówienie tak, aby nie naruszyć godności drugiego człowieka. Komunikowanie się w sposób „poprawny politycznie” jest jak zachowywanie się zgodnie z zasadami dobrego wychowania.

Źródło: Pomocnik PAH, Reagowanie na częste argumenty [www.bit.ly/PomocnikPAH\\_argumenty](http://www.bit.ly/PomocnikPAH_argumenty)



## O CO WARTO ZAPYTAĆ PRZED PROJEKCJĄ FILMU?

- » Czym jest poprawność polityczna?
- » Czy spotkaliście/łyście się z krytyką poprawności politycznej? W jakim kontekście?
- » Jakie jest Wasze zdanie na temat poprawności politycznej?



## DYSKUSJA PO FILMIE:

---



### PYTANIA OGÓLNE - ROZUMIENIE FILMU

- » Dlaczego to, jak używamy języka podlega ciągłej zmianie?
- » Czym jest poprawność polityczna? Jak możemy ją zdefiniować?
- » Co może sugerować używanie zdrobnień (zwłaszcza czyjegóż imienia)?
- » Czym przejawiają się nasze uprzedzenia na co dzień?
- » Kto powinien decydować o tym, jak inni mają się do nas zwracać?
- » Dlaczego przymiotnik „polityczny” jest mylący w sformułowaniu „poprawność polityczna”? Jakie słowo lepiej oddawałoby istotę zagadnienia?
- » Jakie są założenia poprawności politycznej? Co gwarantują osobom i grupom, których głos jest mniej słyszalny w debacie publicznej?
- » Jaka jest różnica między słowem „upośledzony/a”, a „osoba z zaburzeniem psychicznym”?
- » Jak rozumiecie pojęcie poprawności politycznej?
- » Co to jest język włączający/równościowy?



### PYTANIA POGŁĘBIAJĄCE TEMAT

- » Jak rozumiecie zdanie, że poprawność polityczna to po prostu „dbanie o innych”?
- » Podajcie kilka przykładów wyrażenia, które, waszym zdaniem, są i nie są poprawne politycznie. Uzasadnijcie, dlaczego.
- » Podajcie kilka przykładów sytuacji, w których poprawność polityczna będzie wyrazem dbania o innych.
- » Jakie grupy mniejszościowe mamy w Polsce?

- » Jak możemy dbać o mniejszości w Polsce? Jakiego języka używać? Podajcie przykłady grup i języka wobec nich używanego.
- » Jakie słowa uznane są obecnie za politycznie niepoprawne, które jeszcze jakiś czas temu były używane na porządku dziennym?
- » Jak powinna wyglądać debata publiczna w Polsce? Jakich zasad powinno się przestrzegać, żeby była na wysokim poziomie?
- » Czy słyszeliście/ałyście kiedyś wypowiedź publiczną, która obraża was/waszą grupę? Co to było?
- » W jaki sposób język kształtuje otaczającą nas rzeczywistość?
- » Jak myślicie, dlaczego kwestia poprawności politycznej budzi tyle emocji?
- » Dlaczego niektórzy odbierają poprawność polityczną jako odbieranie wolności słowa?
- » Czym jest dla was wolność słowa i wypowiedzi? Czy jest równoznaczna z możliwością mówienia cokolwiek o kimkolwiek?
- » Gdzie przebiega granica między wolnością słowa a mową nienawiści?
- » Do czego może doprowadzić dyskryminujący język? Pomyślcie o wpływie na jednostkę, jakąś konkretną grupę ludzi (np. Żydów/osoby ciemnoskóre) lub całe społeczeństwa.
- » Na czym opierają się żarty „niepoprawne politycznie”?
  - Czy uważasz, że można je opowiadać w obecności osób, które są ich adresatem?
  - Czy coś się zmienia, gdy tej osoby nie ma w pomieszczeniu?
  - Czy zawsze mamy pewność, że nie ma takiej osoby w miejscu, w którym pada taki żart?
  - A co, jeśli ten żart pada publicznie?



### PRACA NA CYTATACH (FAKULTATYWNIE)



„Język nie tylko dostosowuje się do tego, jak wygląda świat, ale często kształtuje rzeczywistość.”

- » Jak rozumiecie ten cytat?
- » Co to znaczy, że język kształtuje rzeczywistość?
- » W jaki sposób to robi?

„Pewne przeobrażenia w języku wzbudzają więcej emocji niż pozostałe.”

- » Dlaczego?
- » Podajcie przykłady przeobrażeń językowych wzbudzających kontrowersje (na przykład słów, których używanie dziś jest uznawane za niestosowne).
- » Co je łączy? Co je dzieli?

„Poprawność polityczna to sposób używania języka w dyskursie publicznym, którego deklarowanym celem jest zachowanie szacunku i tolerancji wobec członków mniejszości w szczególności wobec grup dyskryminowanych.”

- » Co jest celem poprawności politycznej? Na co nacisk kładzie poprawność polityczna?
- » Jakie grupy uznalibyście lub uznałybyście za dyskryminowane/mniejszościowe?
- » Jakie określenia się wobec nich używa? Czy są one neutralne czy obraźliwe?
- » Jakich określeń można użyć, żeby odnieść się do nich z szacunkiem?”

„Dbanie o włączający język to także budowa rzeczywistości opartej na równości.”

- » Jak na co dzień możemy dbać o włączający język? Zapiszcie kilka pomysłów i przykładów.

„W przestrzeni publicznej nigdy nie było całkowitej wolności i raczej nie będzie”.

- » Co to znaczy, że nigdy nie było całkowitej wolności?
- » Jak przejawiałaby się taka całkowita wolność?
- » Czy to dobrze, czy źle? Jakie zagrożenia i jakie szanse niosłaby ze sobą całkowita wolność?

„Wbrew temu co słyszymy, poprawność polityczna nie polega na ograniczaniu niczyjej wolności słowa, tylko na rozszerzaniu jej zasięgu i dawaniu głosu ludziom, którzy do tej pory nie mogli tej wolności użyć”.

- » Na czym polega poprawność polityczna?
- » Co jest jej celem?
- » Jak myślicie, jacy ludzie nie zabierają głosu? Dlaczego?
- » Co można zrobić lub co musiałoby się zmienić/zostać zmienione by osoby te zabierały głos?



### ĆWICZENIE PRAKTYCZNE (FAKULTATYWNIE)

1. Test uprzedzeń ukrytych (język angielski) <https://implicit.harvard.edu/implicit/selectatest.html>
2. Poszukajcie w Internecie przykładów wypowiedzi na temat poprawności politycznej, a następnie porozmawiajcie na temat tego, czy się z nimi zgadzacie.



## MATERIAŁY DODATKOWE

- » Pomocnik PAH „Reagowanie na częste argumenty” [www.bit.ly/PomocnikPAH\\_argumenty](http://www.bit.ly/PomocnikPAH_argumenty)
- » Pomocnik PAH „Reagowanie na dyskryminujące słowa”  
[www.bit.ly/reagowanie\\_dyskryminujace\\_slowa](http://www.bit.ly/reagowanie_dyskryminujace_slowa)
- » Film „Poprawność polityczna” Fundacja Afryka Inaczej, 9min,  
<https://afryka.org/poprawnosc-polityczna-2>
- » Artykuł „Kłopot ze słowem Indianin”, Alexis Angulo, [www.pah.org.pl/klopot-ze-slowem-indianin](http://www.pah.org.pl/klopot-ze-slowem-indianin)
- » Podkast PAH „Tolerancja to za mało” [www.pah.org.pl/podkast](http://www.pah.org.pl/podkast)  
Szczególnie polecamy odcinki:  
(4) Język tworzy rzeczywistość, [www.pah.org.pl/podkast/#jezyk-tworzy-rzeczywistosc](http://www.pah.org.pl/podkast/#jezyk-tworzy-rzeczywistosc)  
(15) Czy zawsze warto rozmawiać? [www.pah.org.pl/podkast/#czy-zawsze-warto-rozmawiac](http://www.pah.org.pl/podkast/#czy-zawsze-warto-rozmawiac)  
(16) Jak rozmawiać, gdy w grę wchodzi wartości?  
[www.pah.org.pl/podkast/#jak-rozmawia%C4%87-gdy-w-gre-wchodza-wartosc](http://www.pah.org.pl/podkast/#jak-rozmawia%C4%87-gdy-w-gre-wchodza-wartosc)  
(18) Czego nie wiemy o Romach i Romkach?  
[www.pah.org.pl/podkast/#czego-nie-wiemy-o-romach-i-romkach](http://www.pah.org.pl/podkast/#czego-nie-wiemy-o-romach-i-romkach)

.....

Napisz nam jak udała się dyskusja: [edukacja@pah.org.pl](mailto:edukacja@pah.org.pl) (chętnie zobaczymy też relacje zdjęciowe i filmowe). Zaangażuj się w działania edukacyjne Polskiej Akcji Humanitarnej: [www.pah.org.pl/edukuj](http://www.pah.org.pl/edukuj)

.....

Opracowały: Kalina Kabat, Kamila Wisz-Mocanu, Joanna Pankowska  
Konsultacje: Zespół Edukacji PAH  
Skład: Luiza Sucharda

2022. Materiał edukacyjny Polskiej Akcji Humanitarnej.

.....

Iceland   
Liechtenstein **Active**  
Norway **citizens fund**

Projekt „Nowe narracje o świecie” realizowany z dotacji programu Aktywni Obywatele – Fundusz Krajowy finansowanego przez Islandię, Liechtenstein i Norwegię w ramach Funduszy EOG.